

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 19.07.1999
COM(1999) 371 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Μελέτη για τον γονικό έλεγχο επί των τηλεοπτικών εκπομπών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 22β.2. της τροποποιηθείσας οδηγίας για την Τηλεόραση Χωρίς Σύνορα¹ καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει τα πιθανά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τυχόν περαιτέρω μέτρων για τη διευκόλυνση του ελέγχου εκ μέρους των γονέων και των κηδεμόνων στα προγράμματα που μπορούν να παρακολουθούν οι ανήλικοι. Σύμφωνα με την οδηγία, η διερεύνηση αυτή έπρεπε να περιλάβει, μεταξύ άλλων, τη σκοπιμότητα:

- της υποχρέωσης οι νέες συσκευές τηλεόρασης να είναι εξοπλισμένες με τεχνικό μέσο που να επιτρέπει στους γονείς και κηδεμόνες να εμποδίζουν την παρακολούθηση ορισμένων προγραμμάτων,
- της δημιουργίας κατάλληλων συστημάτων κατάταξης των προγραμμάτων²,
- της ενθάρρυνσης πολιτικών οικογενειακής τηλεόρασης και άλλων μέτρων διαπαιδαγώγησης και ευαισθητοποίησης,

λαμβάνοντας υπόψη την πείρα που έχει αποκτηθεί στον τομέα αυτόν εντός και εκτός Ευρώπης καθώς και τις απόψεις τρίτων ενδιαφερομένων όπως ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών, παραγωγών, ειδικών για την παιδεία και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και σχετικών συλλόγων.

Η διεξαγωγή της έρευνας αποτελεί νομική υποχρέωση για την Επιτροπή. Η έρευνα έχει πλέον ολοκληρωθεί και σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει τα βασικά πορίσματα και τις συστάσεις της μαζί με τις πρώτες αντιδράσεις της Επιτροπής.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Μετά την προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού και την ολοκλήρωση της διαδικασίας η έρευνα ανατέθηκε στο Oxford University Centre for Socio-legal Studies στις 24 Ιουλίου 1998. Η έκθεση δημοσιεύθηκε στο World Wide Web στις 19 Μαρτίου 1999³. Η Επιτροπή δηλώνει ικανοποιημένη με την υψηλή ποιότητα της μελέτης την οποία θεωρεί μείζονος σημασίας συμβολή στο διάλογο και τις γνώσεις για το θέμα της προστασίας των ανηλίκων και των τηλεοπτικών εκπομπών.

Η Επιτροπή δίνει μεγάλη σημασία στην προστασία των ανηλίκων σε σχέση με το οπτικοακουστικό περιεχόμενο που μπορεί να αποδειχθεί επιβλαβές. Μετά τη δημοσίευση του Πράσινου Βιβλίου της Επιτροπής για την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας στο πλαίσιο των οπτικοακουστικών υπηρεσιών και

¹ Οδηγία 97/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, ΕΕ ΕΚ L202/60 της 30.7.1997.

² Τα συστήματα κατάταξης αξιολογούν την καταλληλότητα των μέσων ενημέρωσης (στην προκειμένη περίπτωση της τηλεόρασης) ως προς το περιεχόμενό τους για συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες.

³ http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/parental_control/index.html

των υπηρεσιών πληροφόρησης⁴ η Κοινότητα εξέδωσε σύσταση στις 24 Σεπτεμβρίου 1998⁵. Στις 25 Ιανουαρίου 1999, βάσει προτάσεως της Επιτροπής, το Συμβούλιο ενέκρινε επίσης ένα πρόγραμμα δράσης για την ασφαλέστερη χρήση του Ίντερνετ⁶.

Η πρόσφατα ολοκληρωθείσα μελέτη επιβεβαιώνει τη σημασία που δίνει η Επιτροπή στην προστασία των ανηλίκων καθώς και το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλο δημόσιο ενδιαφέρον για την προστασία των παιδιών από την έκθεση σε υπερβολική τηλεοπτική βία και άλλα προγράμματα που μπορεί να έχουν βλαβερές συνέπειες. Τα παιδιά θεωρούνται ότι διαφέρουν από τους ενήλικες κατά το ότι είναι πιο ευάλωτα, δεν έχουν ανεπτυγμένη κριτική σκέψη και είναι περισσότερο εκτεθειμένα σε κινδύνους.

ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

- Ο χρόνος που ολοκληρή η οικογένεια παρακολουθεί απο κοινού τηλεοπτικά προγράμματα έχει μειωθεί, φαινόμενο το οποίο θα επιταθεί σε ένα ψηφιακό περιβάλλον όπου θα υπάρχουν πολλαπλά προγράμματα και πολλαπλές τηλεοπτικές συσκευές. Η αλλαγή αυτή συμβαδίζει με μια παρατηρούμενη έκρηξη στον αριθμό των διαθέσιμων τηλεοπτικών καναλιών στην Ευρώπη, πολλά από τα οποία έχουν διεθνικό χαρακτήρα. Οι εξελίξεις αυτές καθιστούν δυσκολότερη για τις κανονιστικές αρχές την παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς συμμορφώνονται με πρότυπα προγραμματισμού βασισόμενα σε πολιτιστικές ευαισθησίες.
- Η εφαρμογή της τεχνολογίας "V-chip", όπως λαμβάνει χώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες και στον Καναδά, δεν είναι εφικτή από τεχνική άποψη στην Ευρώπη. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη ότι η τηλεοπτική μετάδοση βρίσκεται ήδη στο στάδιο της μετάβασης από αναλογική σε ψηφιακή, οι κανονιστικές ρυθμίσεις στην Ευρώπη πρέπει να βασίζονται στις ευκαιρίες και δυνατότητες που ανοίγονται με την ψηφιακή τεχνολογία η οποία επιτρέπει την ανάπτυξη πολύ πιο αξιόπιστων, εξελιγμένων και ασφαλών συστημάτων φίλτραρίσματος.
- Η λήψη τεχνικών μέτρων μόνη της δεν μπορεί, τουλάχιστον για το προβλεπόμενο μέλλον, να υποκαταστήσει εντελώς την ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού φορέα, όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά την ελεύθερη τηλεοπτική μετάδοση. Συνεπώς, τα τρέχοντα επίπεδα ευθύνης των ραδιοτηλεοπτικών φορέων θα πρέπει να διατηρηθούν και μέθοδοι όπως η μέθοδος "watershed"⁷ παραμένουν αποτελεσματικές στο πλαίσιο αυτό. Ωστόσο, όσον αφορά τις κρυπτογραφημένες υπηρεσίες όπως συνδρομητική τηλεόραση,

⁴ COM (96) 483 τελικό

⁵ Σύσταση του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1998 για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας οπτικοακουστικών υπηρεσιών και υπηρεσιών πληροφόρησης μέσω της προώθησης εθνικών πλαισίων με σκοπό την επίτευξη συγκρίσιμου και αποτελεσματικού επιπέδου προστασίας των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (EE L 270 της 07.10.1998, σ.48).

⁶ Απόφαση 276/1999/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Ιανουαρίου 1999 για ένα πολυετές κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Ίντερνετ μέσω της καταπολέμησης του παράνομου και βλαβερού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα.

⁷ Μετάδοση ορισμένων προγραμμάτων αργά το βράδυ ή κατά τις νυκτερινές ώρες.

βιντεοπαραγγελία κλπ, η συμβολή ειδικών συσκευών στη διασφάλιση της προστασίας των ανηλίκων από την έκθεσή τους σε βλαβερό ραδιοηλεκτρομαγνητικό περιεχόμενο μπορεί να αποδειχθεί σημαντική. Η εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων αυτών απαιτεί επίσης την ανάληψη ευθυνών εκ μέρους των ραδιοηλεκτρομαγνητικών φορέων.⁸

- Θα πρέπει να υποστηριχθεί η ανάπτυξη ανοικτών και διαλειτουργικών τεχνικών προτύπων για τις τηλεοπτικές συσκευές και τους αποκωδικοποιητές δεδομένου ότι έτσι θα δοθεί στους γονείς και τους κηδεμόνες η δυνατότητα να επιλέξουν μεταξύ διαφόρων λογισμικών φίλτραρίσματος που αντικατοπτρίζουν διαφορετικά πολιτιστικά χαρακτηριστικά και συστήματα αξιών. Εξίσου σημαντική θα ήταν η ύπαρξη ενός τυποποιημένου τεχνικού πρωτοκόλλου μετάδοσης πληροφοριών κατάταξης για συγκεκριμένα προγράμματα πράγμα το οποίο θα επέτρεπε σε λογισμικά φίλτραρίσματος που λειτουργούν με βάση συγκεκριμένες πολιτιστικές αξίες να φιλτράρουν ραδιοηλεκτρομαγνητικές εκπομπές μεταδιδόμενες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη την μετάβαση προς τη ψηφιακή μετάδοση, η μελέτη συνιστά μια *πολύπλευρη* προσέγγιση ως προς τα συστήματα φίλτραρίσματος και κατάταξης.
- Η μεγάλη πολιτιστική ποικιλομορφία της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής αγοράς αποκλείει μία εναρμονισμένη προσέγγιση στην κατάταξη του οπτικοακουστικού περιεχομένου των προγραμμάτων: ωστόσο η κατάρτιση *κοινών περιγραφικών κριτηρίων* θα επέτρεπε την περιγραφή του οπτικοακουστικού περιεχομένου με παρόμοιους τρόπους αφήνοντας την αξιολόγησή του στις αρμόδιες εθνικές και περιφερειακές αρχές. Αυτό θα διευκόλυνε τη συγκρισιμότητα μεταξύ των συστημάτων κατάταξης που λειτουργούν στα διάφορα κράτη μέλη και θα επέτρεπε το φιλτράρισμα των διεθνικών τηλεοπτικών καναλιών, μέσω κατάλληλων συσκευών, σύμφωνα με συγκεκριμένα πολιτιστικά κριτήρια λαμβάνοντας πάντοτε ως βάση τις ίδιες (περιγραφικές) πληροφορίες για κάθε πρόγραμμα. Η μελέτη συνιστά επίσης να βασίζεται η αξιολόγηση κατά το δυνατόν σε διαφανή κριτήρια έτσι ώστε οι θεατές να κατανοούν τους λόγους που οδηγούν στην κατάταξη διαφόρων εκπομπών.
- Τα διάφορα συστήματα κατάταξης που χρησιμοποιούνται στα μαζικά μέσα - κινηματογράφος, τηλεόραση, βιντεοπαιχνίδια, διαδίκτυο - είναι ανάγκη να ευθυγραμμιστούν περισσότερο μεταξύ τους και να καταστούν συνεκτικότερα. Τα παιδιά χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο όλα τα μέσα αυτά και η προστασία των ανηλίκων από βλαβερά περιεχόμενα πρέπει να είναι ομοιόμορφη παρά το γεγονός ότι οι εφαρμοζόμενες τεχνικές προστασίας μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους.
- Η μελέτη δίνει επίσης μεγάλη έμφαση στη σημασία των μέτρων εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης και ιδίως την μόρφωση όσον αφορά τα μέσα επικοινωνίας και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης όσον αφορά την τηλεόραση τόσο για τους γονείς όσο και για τα παιδιά.

⁸ Όσον αφορά τα συστήματα πρόσβασης υπό όρους, η Επιτροπή επισημαίνει τη σημασία της πρόληψης και της δίωξης της πειρατείας. Οδηγία 98/84/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Νοεμβρίου 1998 για τη νομική προστασία των υπηρεσιών που βασίζονται ή συνίστανται στην παροχή πρόσβασης υπό όρους, ΕΕ L 320 της 28.11.1998, σ. 54-57.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Η μελέτη αποτελεί σημαντική συμβολή στην αξιολόγηση της εφαρμογής της τροποποιηθείσας οδηγίας για την Τηλεόραση Χωρίς Σύνορα η οποία, όπως ορίζεται στο άρθρο 26 αυτής, θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 (η αξιολόγηση μπορεί να συνοδευτεί από κατάλληλες προτάσεις για την τροποποίηση της οδηγίας).

Επιπλέον η Επιτροπή θα συζητήσει τα πορίσματα της μελέτης στο πλαίσιο των τακτικών της επαφών με το σχέδιο για την ψηφιακή μετάδοση Digital Video Broadcasting (DVB) Project. Ξεκινώντας από την Ευρώπη, ο όμιλος Digital Video Broadcasting Group (DVB) εξελίχθηκε σε παγκόσμια κοινοπραξία στην οποία συμμετέχουν πάνω από 220 ραδιοτηλεοπτικοί φορείς, κατασκευαστές, φορείς λειτουργίας δικτύων και κανονιστικοί φορείς σε περισσότερες από 30 χώρες από όλο τον κόσμο. Τα ψηφιακά συστήματα τηλεοπτικής μετάδοσης DVB που αναπτύχθηκαν από τους φορείς της αγοράς σε ένα αυτορυθμιζόμενο περιβάλλον χρησιμοποιούνται σε όλο τον κόσμο. Η διεθνής τους επιτυχία οφείλεται κατά πολύ στην ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει την Ευρώπη η οποία και επέτρεψε στο DVB να περιλάβει κάθε δυνατή απαίτηση χρήστη και να προσδιορίσει αναλόγως τις σχετικές τεχνολογίες. Ο όμιλος DVB εργάζεται σήμερα για την ανάπτυξη μιας ανοικτής αρχιτεκτονικής λήψης ψηφιακής τηλεόρασης δεύτερης γενεάς με την επωνυμία Multimedia Home Platform.

Οι διαβουλεύσεις της Επιτροπής με τον όμιλο DVB θα συγκεντρωθούν στην τεχνική και εμπορική σκοπιμότητα της εφαρμογής των σκέψεων που αναπτύσσονται στην μελέτη, ιδίως των λειτουργικών προδιαγραφών για τις ειδικές συσκευές έτσι ώστε να διευκολυνθεί ο έλεγχος των προγραμμάτων που παρακολουθούν οι ανήλικοι από μέρους των γονέων και κηδεμόνων. Όπως συνέβη και στο παρελθόν με τις εργασίες του DVB, είναι σημαντικό να αναπτυχθούν προδιαγραφές χρήσης που καλύπτουν όλες τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές. Τέλος, η Επιτροπή θα συνεχίσει τις διαβουλεύσεις της με τους αρμόδιους φορείς (φορείς κατάταξης κινηματογραφικών ταινιών, ραδιοτηλεοπτικούς φορείς, τους φορείς διαδικτύου, τη βιομηχανία βιντεοπαραγωγής, τα κράτη μέλη, τους θεατές και τους χρήστες κλπ) με σκοπό να προωθήσει την ανάπτυξη περιγραφικών συστημάτων κατάταξης προσαρμοσμένων στο ευρωπαϊκό ψηφιακό περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα συζητήσει επίσης σε ποιο βαθμό και με ποιους τρόπους θα πρέπει να εφαρμοστούν στο μέλλον μέτρα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης όσον αφορά την παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων.